

12. BÁRCSAK NEKEM IS LENNE! (VÁGYAINK)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Szűcs Ferenc: Teológiai etika, Budapest, 1993; Dr. Török István: Dogmatika; Dr. J. Douma: A Tízparancsolat; Fekete Károly: A Heidelbergi Káté Magyarázata, Budapest, 2013; Magyarázatos Biblia; Jan Milič Lochman: A szabadság útjelzői, 1993, Budapest)

10. parancsolat:

A 10. parancsolat tiltása szoros összefüggésben van a „Ne lopj!” parancsolattal. Mivel minden tett alapja a szándék, a vágy és a kívánság, Jézus tanításában a szándék már ugyanolyan elbírálás alá kerül, mint maga a tett. A 8. parancsolat és a 10. parancsolat ezért szoros összefüggésben állnak egymással. A másik ember tulajdonára való vágyakozás jelenti a konkrétan elkövetett lopás alapját. Ha a korábbi parancsolatok jelentésében benne van már nemcsak a tett, hanem a vágy tiltása is, akkor vajon miért volt szükséges egy külön törvényt alkotni erről? Kálvin tanítása szerint különbséget kell tenni a vágy és a terv között. A vágyból lehet terv és a tervből tett. Ha a kívánság belül marad, rövid ideig tart, ha az ember nem foglalkozik vele, nem őrzi a gondolataiban nap, mint nap, akkor az elhal. A kívánságban vannak fokozatok. A kívánság lehet lassan jelentkező, de lehet hirtelen feltörő és elsöprő is. A kívánságokat meg lehet vizsgálni, hogy vajon jó vagy bűnös kívánság-e. Amennyiben bűnös, akkor nem kell dédelgetni. Ha az ember az akaratával egy lépéssel tovább megy, akkor a vágyból terv születik, ami a tett előszobája. A tervből megszületik a tett. Kálvin szerint a 10. parancsolat a vágy születése ellen szól, ami a szívben van és ott is marad. Ez az, amit egyetlen bíróság sem tud bizonyítani, hanem csak Isten előtt nyilvános. Ő ismeri a szív legelrejtettebb titkait. És ez a parancsolat azt mondja ki, hogy Isten megvizsgálja a vágyakat is. A parancsolatban szereplő „kívánni” szó jelentését pontosabban visszaadhatjuk, ha törekvések fordítjuk. Ne törekedjünk mások tulajdonának a megszerzésére. Ne mesterkedjünk soha a mások jogos tulajdonának a megkaparintására. A 10. parancsolat az élet nagyon sok területét érinti. Nem a tulajdonlást tiltja meg a törvény, hanem a jogtalan bírvágyat, a túlzott bírvágyat, a kapzsiságot is. Az Isten előtt nem kedves vágyakozás jelentkezett már a bűnesetnél is. Az ember olyannak a megszerzésére kezdett el vágyakozni, amiről Isten világosan elmondta, hogy ez tilos. Ez a vágyakozás tettben meg is jelent, és súlyos következménye lett. Ha szeretnénk megfogalmazni ezt a parancsolatot az Isten gondviselésébe vetett bizalom oldaláról, akkor azt mondhatjuk, hogy arról szól a 10. parancsolat, hogy az embernek nincsen szüksége arra, hogy vágyakozzon arra, ami a másé, akár tárgyra, akár családra, mert Isten megadja mindenkinek a sajátját, mindenkinek ad eleget. A 10. parancsolat nem tilt mindenféle kívánságot, vágyat. Csak rákérdez a birtoklási vágyunk miéértjére. Az Istenben hívő embernek nem kell mindenféle vágyakozástól megszabadulnia, ez a törvény nem erről szól, és ha a Bibliát nézzük teljes összefüggésében, ott sem ezt a tanítást találjuk. Hiszen vannak olyan vágyak, amelyek igenis az Isten kedves szerint való vágyak. Ezeket nem tiltja meg a Szentírás. (Zsolt 42) Jézus Krisztus önmaga megüresítésével jött a földre (Fil 2), és ez azt is jelentette, hogy az akaratát, vágyait az Atya kezébe helyezve lemondott az akaratáról. Semmit sem kívánt, amit nem az Atya kezéből fogadhat. Ebben is követni kell a keresztyén embernek Jézust. Nem önmaga vágyainak él, hanem Isten akaratának. Megelégszik azzal, amit kap. Elég az, amit tisztességes és becsületes úton megszerzett az ember. Jézus világosan tanít arról, hogy minden gonosz gondolat a szívből származik. (Mt 15,19)

Nábót szőlője (1Kir 21)

Ez a történet nagyon jól mutatja, hogy mit jelenthet, ha valaki megkíván valamit, ami nem az

övé, jogosan nem szerezheti meg, de tovább nő benne a kívánság, és azután bűnre viszi őt. Aháb királynak megtetszik egy telek a palotája mellett. Úgy véli, jó lenne, ha övé lehetne. A szőlőskert tulajdonosának felajánl egy cserét vagy egy megfelelő ellenértéket a földterületért. Ebben a történetben ráadásul maga a vágy is olyan, amit már csírájában el kellett volna Ahábnak fojtani. Aháb helyzeti előnyben volt, hiszen ő a gazdag király. És neki a királyi tekintélyét nem lett volna szabad kihasználni, amikor ez a gondolat benne megszületett. Hasonló helyzet volt Dávid és Betsabé történetében is. Nábót azonban elutasítja az ajánlatot. De nem is tehet mást, minthogy elutasítja ezt az ajánlatot. A telek a családi örökséghez tartozik, ami a törvények szerint elidegeníthetetlen. Ezt a jogot a királynak is figyelembe kellett venni. Az igazi gond ezután kezdődött, amikor a király nem tudta a birtoklási vágyát kielégíteni. A vágy továbbra is megmaradt, erről nem tudott lemondani. Csalódását elég gyermeki módon fejezte ki. A beteljesületlen kívánságra passzív haraggal reagált. A házastársa, Jezábel föníciai (1Kir 16,31) lévén, nem tisztelte a törvényeket, és férje kívánságának jogszerűségével a legkevésbé sem törődött. Kezébe vette az ügyet. Aháb nem hivatkozik a törvényre, hanem fontosabbá válik számára a saját kívánsága, mint az ország törvényei, amelyeknek ő volna a leginkább a hivatalos képviselője. Jezábel olyan tervet eszel ki, amely a Tízparancsolat több pontja ellen is vét. El akarta venni Nábót életét, és hamis tanúzással szándékozta a halálos ítéletet meghozatni. Ráadásul nemcsak egy egyszerű hamis tanúzásról volt szó, hanem egy színjátékkal egybekötött eseményről. Istent is belekeverték. Hamisan kellett bűntört tartani. Megvádolták a 2. parancsolat megszegésével. Ennek a büntetési tétele: a halálos ítélet. És Jezábel révén elvették Nábót életét, hogy megszerezzék a szőlőjét. A földterület iránti vágy egy ember életébe került. A Nábót szőlőjéről szóló történet megmutatja, hogy mekkora lavinát tud elindítani maga után, ha egy Istennek nem tetsző vágnak megengedik, hogy terv és tett legyen a végeredménye. A bűnt gyakorlatát kihasználták a saját hasznukra, és nem a bűnt eredeti célja és értelme szerint gyakorolták. Hazugságra, hamis tanúskodásra bírtak rá embereket. A népet félrevezették.

Akik áldozatul estek Aháb vágyának:

- Nábót: elveszítette az életét,
- Aháb: férfi utódaira Isten ítélete várt,
- Jezábel: csúfos halál várt rá.

Ez a történet bemutatja, hogy mennyire fontos az, hogy a vágyat a kezdetektől fogva Isten mércéjével mérjük, és ne engedjük, hogy belőle akkor is tett legyen, ha az Isten törvényével nem egyezik.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(Felhasznált irodalom: Bölszöldiné Türk Emese – Kerekes Szabolcs: Serdülők a gyülekezetben, in: Siba Balázs – Szabóné László Lilla – Pángyánszky Ágnes (szerk.): Együtt a hit útján – Gyülekezetpedagógiai kézikönyv, Kálvin Kiadó, Budapest, 2019, 177–213.; Fodorné Nagy Sarolta: A katechézis kommunikációs problémái, Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.)

A serdülőkor legfontosabb feladata, hogy a gyermek, a fiatal egy integrált, felnőtt identitás kialakulásában fejlődjön. Ebben segíti őt a világ egyre szélesebb megismerése és mélyülő önismerete. Fő kérdése: Ki vagyok én és mi lehet belőlem. Magára pedig egyre inkább így tekint: „Az vagyok, aminek mások szemével látom magam”. Fontos, hogy értékeket felmutatva, személyes kapcsolatokban, valós megéléseket biztosítva kísérjük őket ezen az úton.

Szükségük van a virtuális térből kilépve kapcsolatokra, élményekre, beszélgetésekre, amelyek reálisan tükrözik számára saját formálódását, és adnak valós lehetőséget a „másokkal” való találkozásra.

Erikson fejlődésmélete szerint a korábbi életszakaszok krízisei most újra fellángolnak és megoldásra várnak. A kisgyermekkor krízise, amelyben küzd a kezdeményezőkézség a büntudattal szemben, most a kezdeményezés igényében, a vágyak, álmok, célok formálódásában jelenik meg.

Támpontot tudunk adni azzal, ha rámutatunk, hogy Isten tud az álmainkról, a vágyainkról. Feltárhatjuk kívánságainkat előtte. Nem hagy magunkra sem akkor, amikor törekednünk kell egy cél elérése érdekében, sem akkor, amikor le kell mondani valamiről. Segíthetjük ezzel azt a folyamatot, amelyben 10–12 éves korban a kölcsönös perspektívaátvétel fejlődik. A kiskamasz egyre inkább képes arra, hogy elvonatkoztasson egy konkrét nézőponttól, saját érdekétől, vágyától, és figyelembe vegyen más szempontokat. Belehelyezkedik egy másik ember helyzetébe, miközben próbálja saját érdekét is képviselni, vagy azt átértékelnéni.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: A jó kívánságok teljesíthetőek, a rossz kívánságok kordában tarthatóak.

Kognitív: Annak a felismertetése, hogy a kívánságaink fölött uralkodhatunk.

Affektív: Vágyakozás, kívánságok, akarás érzelmi hátterének feltárása.

Pragmatikus: A tanulók bátorítása arra, hogy a kívánságaikban is keressék Isten útmutatását, és a megvalósítható vágyak beteljesítésére törekedjenek.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>1. Beszélgetés: vágyak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mire vágnak ezek a gyerekek? • Miért elégedetlenek? • Minek örülhetnének? • Neked milyen vágyaid vannak? <p>2. Szituációs játék:</p> <p>Játsszátok el a képeken látható lányok találkozását!</p> <p>Az előző beszélgetés adja az elképzelt találkozás alapját:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mire vágnak? – Mit hiányolnak? – Minek örülhetnének a saját helyzetükkel elégedetlen lányok. <p>Az egyiknek testvére van, de nincs saját számítógépe, a másiknak van gépe, de nincs testvére.</p>	<p>TK képei alapján</p> <p>TK 40. o.</p> <p>A párbeszéd segíthet rámutatni arra, hogy mindkettejük helyzetében van olyan, amit értékelhetnének, és arra is, hogy mindig könnyű okot találni az elégedetlenségre. Ezt a gondolatot továbbvezetve térhetünk át a saját vágyak, kívánságok kérdésére.</p>

<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>1. Te mire vágysz? Mi a szükséges és mi nem? MFEI 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyéni, önálló feladatmegoldás. – Vállalkozók elmondhatják, mit választottak és írtak, de ne erőltessük azt, aki nem szeretné elmondani. <p>2. Vágyak és érzések MFEI 2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oldják meg a tanulók önállóan a feladatot. • Majd beszéljünk a felvetett kérdésekről: <ul style="list-style-type: none"> ○ Előfordult-e veled, hogy megkaptál valamit, amire nagyon vágytál? Milyen érzés volt? ○ Előfordult-e veled, hogy nagyon vágytál valamire, amit végül nem kaptál meg? Mit éreztél? ○ Volt-e már olyan vágyad, amiről beláttad, hogy nem is olyan fontos? <p>A válaszok megbeszélése során emeljük ki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lehetnek jó kívánságaink, amelyek beteljesülésének örülhetünk. • Jó érzés, ha beteljesülnek a vágyaink. • Mégis fontos, hogy elgondolkodjunk, mi az igazán fontos számunkra, és a vágyaink ne az állandó elégedetlenségbe csapódjanak át. • Hangsúlyozzuk azt is, hogy Isten akkor is szeret minket, amikor csalódottnak érezzük magunkat, mert nem kaptuk meg, amire vágytunk. <p>3. Miért nem kaphatom meg, amire annyira vágyom? Fontos, hogy Istennek elmondhatjuk vágyainkat és érzéseinket.</p> <p>Olvassuk el a TK-ben lévő imádságot! Beszéljünk: Nektek voltak már hasonló gondolataitok? Tudatok-e megoldást találni?</p> <p>4. Aranymondás: <i>„Tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt még kérnétek tőle.” (Mt 6,8)</i></p> <p>Beszéljük meg:</p>	<p>MFEI 1. feladat Saját vágyak és szükségék átgondolása</p> <p>MFEI 2. feladat Saját élmények és érzések felidézése</p> <p>TK Rámutatás arra, hogy az imádság segítség a vágyaink helyes kezelésében</p> <p>Az aranymondás megismerésével rámutatás arra, hogy vágyaink és terveink fontosak Istennek</p>
-------------------------------------	--	--

	<p>Mi következik ebből a mondatból?</p> <p>Emeljük ki: Isten tud a vágyainkról és a szükségainkról, odafigyel a kéréseinkre, sőt, a kérésben meg nem fogalmazott gondolatainkra is. Szívesen teljesíti azokat a kívánságainkat, amelyek valóban javunkra válnak, és segít békességre jutni abban is, ha le kell mondanunk valamiről.</p> <p>5. „Reklámozás” Személyiségfejlesztő játék</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapcsolódása a témához: A reklámok igyekeznek vágyat ébreszteni bennünk, számunkra fölösleges dolgok iránt is – ezt a gondolatot tudatosíthatja ez a játék. Segít abban is, hogy meglássuk az értékét, s hálásak tudjunk lenni a mindennapnak, egyszerűnek tűnő dolgokért is. • Eszközök: két-három tárgy, pl. egy labda, alma, tankönyv, sapka (ahhoz, hogy a célhoz kapcsolódjunk, ne okostelefont vagy más, drága dolgot válasszunk!) • Leírás: Az egymáshoz közel ülő gyerekekből 3-4 fős csoportokat alakítunk. Minden csoportnak odaadunk egy-egy tárgyat, amit megnézhetnek, használhatnak. A csoportok írnak róla egy reklámszöveget, ami kedvet ébreszt a tárgy megvételére, használatára. Felolvassák a csoportok a kész szövegeket. A többiek elmondják, mennyire lett számukra vonzó a tárgy a reklám alapján. <p>6. Énekjavaslat:</p> <p>Hála... (TK 5. ének), Mindenkoron áldom az én Uramat (RÉ21 157), Istenünk, itt hozzuk néked mindenünk... (Dicsérjétek az Urat 29. ének)</p>	<p>A játék segíti egyrészt annak átélését, hogy vágyaink befolyásolhatók, másrészt, hogy hálásak lehetünk életünk apró ajándékaiért is. (Alapötlet: Kósáné Ormai Vera: Személyiségfejlesztő játékok. 27. o.)</p>
Munkáltatás		
Házi feladat		

TOVÁBBI ÖTLETEK

Imádságra nevelés:

<p><u>Mire van szükséged?</u></p> <p>a) Előkészítés A hittanoktató olyan lapot készít, amelyre rá van írva: Mire van szükséged? Tépj egyet! A lap alján, mint az utcai felragasztott hirdetések alján, letéphető papírcsíkok vannak, amin különböző szavak állnak. Szavak: hit, bizalom, siker, jó kedv, barát, barátnő, türelem, kitartás, kedvesség, udvariasság stb.</p> <p>b) Bárcsak nekem is lenne! Feladatutasítás: Itt láthattok egy nagy hirdetést. Az ember azt szeretné megvenni, amiye nincs, de tudja, hogy szüksége van rá. Ez egy ilyen hirdetés.</p> <ul style="list-style-type: none">• Mindenki tépje le azt, amiről azt gondolja, hogy: Bárcsak nekem is lenne!• Vegyétek a cetlit, és keressetek egy kényelmes helyet. Mert imádságban kérhettek ilyet Istentől. Ennek ez az ára, és nem a forint. <p>c) Aranymondás Feladatutasítás: Olvassuk el együtt hangosan, hogy mit mond a kéréseinkről a Biblia.</p>	<p>műfaj megfogalmazás</p> <p>imádkozás csoport felosztása kapcsolódás</p> <p>hely fejlesztési terület hittanosok</p> <p>hittanoktató eszközök</p> <p>kérő hittanosok adott szavak alapján hittanosok magukban nincs aranymondás „Tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, még mielőtt kéréteket tőle.” Mt 6,8 óra közepe hála érzése, önismeret</p> <ul style="list-style-type: none">• választanak• magukban imádkoznak• hangosan együtt olvasnak <p>előkészül hirdetési lapokkal</p> <ul style="list-style-type: none">• fénymásolt lapok• tankönyv
--	--

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 40. oldal

A képen látható:

- Infografika: testvérpár egy számítógéppel, a lány gondolata buborékban
- Infografika: egy leány, egy számítógéppel, gondolata buborékban

A szöveg: Miért nem kaphatom meg, amire annyira vágyom?

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Figyeljétek meg a számítógéppel foglalkozó fiút! Milyennek találjátok?
- Mi olvasható le a testvére arcáról? Mire gondol? Miért?
- Mit kellene tenniük, hogy ne vitakozzanak, veszekedjenek?
- Te kerültél-e már hasonló helyzetbe? Hogyan oldottátok meg a konfliktust?
- A rajzon látható lánynak van egy számítógépe, mégis panaszkodik! Olvasd el, mi bántja?
- Te mire vágysz? Mi az, amid van? Örülsz-e annak, amid van?

2. Szövegelemzés

- Olvassátok el az imádságot! Mire vágyik az imádkozó? Miért?
- Miért érzi és gondolja, hogy igazságtalanság veszi körül?
- Miért imádkozik?
- Te hogyan imádkoznál, mit kérnél Jézustól? Miért?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz

„Tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, még mielőtt kérnétek tőle.” (Mt 6,8)

- Olvasd el az aranymondást!
- Miért érzed megnyugtatónak az Igét?

Piktogram (aranymondáshoz) „Tudja a ti Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt még kérnétek tőle.” Az aranymondás szövegéhez csoportonként rajzoljanak a gyerekek egy-egy piktogramot, hogy összeolvasva az aranymondás szövegét kapják meg. (Piktogramhoz példákat lehet találni a 8. leckénél, továbbiakat az interneten is kereshetnek.)

Lottóötös

Mindenki kap 3 különböző színű cetlit, amire lehet írni. A következőket kellene felírni:

- Ha nyernék a lottón 10.000 forintot, akkor erre költeném:
- Ha nyernék a lottón 1 millió forintot, akkor erre költeném:
- Ha nyernék a lottón 1 milliárd forintot, akkor erre költeném:

Ha készen vannak a válaszokkal, akkor az a feladat, hogy:

Minden egyes választ pontozzanak 1-től 3-ig.

1: nagyon-nagyon szeretném

2: szeretném

3: nélküle is megvagyok

Gondolja végig, hogy hogyan tudná elérni ezeket a célokat lottó nélkül, Erre írjon legalább 3 ötletet.

Megbeszélés: mindenki elmondhatja, hogy milyen stratégiákat talált ki.

Kérdés: vajon az imádságot belekalkulálták-e? Miért?

Feldolgozáshoz:

A MFEI. 1. feladatának alternatívája lehet:

A feladatban szereplő, a polcon lévő dolgokat írjuk fel kis kartonlapokra, több példányban. Minden tanulóra jusson 5-6 db összességében. Kérjük meg a tanulókat, hogy tegyék maguk elé a könyvüket, az lesz a polcuk. Majd válasszanak a kartonlapok közül 4-5 db-ot, amiről úgy gondolják, hogy vágnak rá. Ezután kérjük meg őket, hogy nézzék át a polcukat, s válasszák külön azokat a kártyákat, amelyekeken nem igazán szükségesek dolgok vannak. Adjunk mindenkinek két üres lapot, amire ráírhatják, mire vágnak még, amire valóban szükségük lenne.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 119. zsoltár 18. és 86. versei: Vezess, hogy benned leljem örömöm

Református Énekeskönyv (RÉ21): 157. dicséret 2 –3. 5. 8. versei: Igen vígad (+BS, HK)

Református Énekeskönyv (RÉ21): 825. dicséret: Hinni taníts, Uram, kérni taníts

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 49. 1–3. versei: A jöttöd miként várjam